

Magdalena Sadzewicz¹

Pod merytoryczną opieką dr. inż. Romualda Grockiego

PRAWO MIĘDZYNARODOWE A PRAWO KOBIEC W ISLAMIE

Streszczenie: Artykuł stanowi próbę wytlumaczenia ideologii prawa islamskiego w stosunku do kobiety, przedstawia różnice i podobieństwa w odniesieniu do wyznaczników prawa międzynarodowego. W prosty sposób porządkuje podstawowe najważniejsze informacje potrzebne do zrozumienia doktryny islamu.

Słowa kluczowe: kobieta, islam, prawo międzynarodowe, Koran, szariat, hidżab, niqab, burka

WSTĘP

W większości krajów muzułmańskich bieg życia wyznacza religia i tradycja. Jest to społeczność, w której kobiety uważane są za mniej ważne. Z punktu widzenia Europejki można zrozumieć tą tradycję, ale nie zawsze ją akceptować, a wynika to z wiedzy o odmienności wyznania. Rola kobiet w prawie islamskim jest jednoznacznie określona, mają one służyć mężczyźnie oraz dbać o dzieci. Od najmłodszych lat wpajano im zasadę, która mówi, że najważniejsze jest wyjść za mąż i urodzić potomstwo². Allah głosił że kobiety mają być cnotliwe, pokorne i mają zachowywać skrytość. Jednym z ważnych elementów jest rola spoczywająca na kobiecie, która polega na tym, że ma dbać o odpowiedzialność swojej rodziny, by nikt nie sprzeniewierzył się moralności. Wynika to z faktu, że dla rodzin muzułmańskich jest to jedna z podstawowych wartości życia w społeczeństwie.

Wiele rodzin w świecie islamskim stawia honor ponad życie, członkowie są gotowi stosować przemoc, byle odzyskać dobre imię. Jest to powszechny i głęboko zakorzeniony sposób myślenia. Kobieta ma przestrzegać zasad, ma być wzorem cnoty i uczciwości. Jeśli się temu sprzeciwi, dokonuje się tak zwanego zabójstwa honorowego, chcąc pozbyć się hańby. Najczęściej dokonuje go mężczyzna z tej samej rodziny. Powodem utraty dobrej opinii są przedmażeńskie i pozamażeńskie kontakty seksualne, homoseksualizm, chęć zmiany religii, ale również takie zachowanie, które zostanie uznane jako przynoszące wstyd. Może to być np. chęć kształcenia się i sprzeciwienie się rodzicom, jak w przypadku nastolatki Shafilei Ahmed czy też historia sióstr Noor Basra i Noor Sheza, które tańcząc w deszczu nagrały filmik telefonem i opublikowały go w internecie.

Od kilku lat w mediach coraz bardziej nagłaśniany jest temat kobiet żyjących w społeczeństwach muzułmańskich, a przyczyną jest coraz bardziej widoczna kultura islamska na terenie Europy. Kobiety coraz częściej domagają się należnych im praw, wychodzą na światło dzienne ze swoimi prawdziwymi historiami a istotnym faktem jest to, że większa ich część to Europejki, które zmieniły swoją religię

¹ Magdalena Sadzewicz – studentka III roku stacjonarnych studiów I stopnia na kierunku Bezpieczeństwo Narodowe w Akademii Wojsk Lądowych imienia generała Tadeusza Kościuszki.

² Święty Koran. Tekst arabski i tłumaczenie polskie, Warszawa 1996, s. 201.

pod wpływem miłości i pożądania. Chcąc zrozumieć doktrynę islamu trzeba najpierw rozróżnić to, co wynika z religii a co z tradycji. Zderzenie różnych kultur jakie dotyka nas przez ostatnią dekadę, nie ułatwia zrozumienia tego procesu. Istotą jest zatem poznanie praw kobiety w islamie i źródeł tego prawa.

1. PRAWA KOBIETY W ISLAMIE

W ostatnich czasach dużo mówi się o prawach kobiet, wolności oraz ich równości z mężczyzną³. W społeczeństwie muzułmańskim nie do przyjęcia jest fakt, iż kobieta pragnie mieć równe prawa z mężczyzną. Problem wynika z prawa islamskiego w którym jest zapisane, że kobieta ma być podległa mężowi, ojcu lub bratu. KobiECE stowarzyszenia w krajach takich jak Egipt, Algieria czy Maroko domagają się zmian w kodeksie rodzinnym oraz zrównania praw kobiet z prawami mężczyzn. Przeszkodą jest to, że nawet gdy zmieni się zapisy prawa, musiało by minąć wiele lat aby umysły muzułmanów zaakceptowały tak radykalne zmiany⁴.

Ogólne prawa kobiet w islamie:

– obowiązki religijne takie jak: modlitwa, post, pielgrzymka czy jałmużna są takie same jak mężczyzn. Stwórca jednak w niektórych przypadkach np. podczas miesiączki czy ciąży przyznał kobiecie dyspensę, jednak konieczne jest odrobienie zaległości, gdy będzie już dysponowana,

– kobieta na równi z mężczyzną może chronić swoją godność i swój honor.

Allah Najwyższy mówi:

*Ci, którzy obwiniają czystą niewiastę, a nie przyprowadzą czterech świadków – tym dajcie chłostę osiemdziesięciu razy i nigdy więcej nie uznawajcie ich świadectwa, albowiem to oni sami są grzesznikami*⁵,

– kobieta na równi z mężczyzną ma prawo do dziedziczenia po bliskich,

– kobieta jest równa mężczyźnie w kompetencjach i swobodzie w dysponowaniu majątkiem,

– kobieta posiada równe prawo do wykształcenia i zdobywania wiedzy. Allah Najwyższy mówi:

*Zdobywanie nauki jest obowiązkiem każdego muzułmanina*⁶

– kobieta ma prawo do wychowania, tak jak mężczyzna zasługuje na dobre wychowanie oraz na życie w dobrej atmosferze,

– kobieta ponosi taką samą odpowiedzialność za naprawę społeczeństwa przez nakazywanie dobra i zakazywanie zła. Allah Najwyższy mówi:

*Wierni, mężczyźni i niewiasty, są swoimi przyjaciółmi. Oni zachęcają do dobra, a zabraniają zła i przestrzegają Modlitwy i płacą Zakat i są posłuszni Allahowi i Jego Posłańcowi*⁷,

³ A. Rahman Al-Sheha, *Status kobiety w islamie*, Białystok, s. 3.

⁴ T. Ben Jelloun, *Co to jest islam? Książka dla dzieci i dorosłych*, Kraków 2015, s. 82.

⁵ Święty Koran, *op. cit.*, s. 763

⁶ S. Ibnu Habban, Hadis nr 4176.

⁷ Święty Koran, *op. cit.*, s. 413.

– kobieta podobnie jak mężczyzna może zapewniać bezpieczeństwo. Allah Najwyższy mówi:

*Kobieta może dać bezpieczeństwo innym w imieniu muzułmanów*⁸.

Islam poświęca wiele uwagi kobiecie i ma wpływ na każdy etap jej życia, począwszy od narodzin aż do śmierci. Według Abdura Rahman Al-Sheha, religia ta dba o kobietę od czasu jej dzieciństwa, bycia żoną a potem matką⁹.

1.1 Prawa dziewczynki

– prawo do życia.

Allah nakazał dbać o życie swoich dzieci nieważne czy to dziewczynki czy chłopca oraz mówi:

*Nie zabijajcie swoich dzieci z biedy – My damy zaopatrzenie wam, i im*¹⁰.

– prawo do wykarmienia.

Dziewczynka ma być wykarmiona i dobrze traktowana. Ojciec musi zapewnić jej opiekę

i wykazać zainteresowanie. Allah Najwyższy mówi:

*Matki pragnące w pełni wykarmić swoje dzieci będą je karmiły przez całe dwa lata*¹¹.

– prawo do wychowania i edukacji.

Islam nakazał dbać o fizyczny i umysłowy rozwój dziewczynki a sam Allah mówił: *Wystarczającym grzechem dla mężczyzny jest, gdy zostawia tych, których utrzymuje*¹².

– prawo do równości

Islam zobowiązał do równego i sprawiedliwego traktowania dzieci, zarówno chłopców jak i dziewczynki.

1.2 Prawa żony

– prawo do sprawiedliwości i równości.

W przypadku, gdy mężczyzna posiada więcej niż jedną żonę, musi poświęcić tyle samo czasu każdej z nich oraz ma zapewnić im jedzenie, ubranie i miejsce zamieszkania. Czytając uważnie Koran można dostrzec, że niemożliwe jest aby dobry i wierzący muzułmanin był poligamiczny. Niemożliwe jest by kochał równo każdą z nich, zawsze jedna będzie traktowana szczególnie¹³.

– prawo do spania i współżycia z mężem.

Jest to ważna kwestia, mężczyzna musi zaspokoić kobietę, obdarzyć ją czułością, miłością i pożądaniem, by ona nie szukała niemoralnych kontaktów z innym.

– prawo do dobrego traktowania.

Kobieta ma prawo do traktowania jej z godnością i szacunkiem, nawet gdy mężczyźnie nie podoba się jakaś cecha jej charakteru.

⁸ S. at-Tirmizi, Hadis nr 1579.

⁹ A. Rahman Al-Sheha, *op. cit.*, s. 22.

¹⁰ Święty Koran, *op. cit.*, s. 318.

¹¹ Święty Koran, *op. cit.*, s. 97.

¹² S. Ibnu Habban, Hadis nr 4240.

¹³ T. Ben Jelloun, *op. cit.*, s. 81.

1.3 Prawa matki

Allah obdarzył matkę prawami, które porównał do praw wobec niego i powiedział: *I postanowił twój Plan, abyście nie czcili nikogo innego, jak tylko Jego; i dla rodziców – dobroć! A jeśli jedno z nich lub oboje osiągną przy Tobie starość, to nie mów im: Precz! I nie popychaj ich, lecz mów do nich słowami pełnymi szacunku*¹⁴!

Jednym z dowodów na wielkość praw rodziców jest to, że Allah połączył swoje zadowolenie z ich zadowoleniem, a gniew swój z ich gniewem.

*Zadowolenie Allaha jest w zadowoleniu rodzica a gniew Allaha jest w gniewie rodzica*¹⁵.

Będąc w temacie praw kobiet trzeba poruszyć wątek zakrycia ciała kobiety, ponieważ każdy kto zna zasady islamu tylko z mass mediów twierdzi, że jest to nieodłączna część życia kobiety. Koran mówi o tym w sposób bardzo prosty: kobieta, kiedy się modli zwraca się bezpośrednio do Boga, powinna zatem zakryć głowę i ubrać coś, co nie uwidacznia jej kształtów.

Rysunek 1. Typowy ubiór kobiety muzułmańskiej

Źródło: Romuald Grocki – archiwum własne.

Jest to zasada znana również chrześcijanom, którzy idąc do kościoła powinni ubrać się przyzwoicie i elegancko. Kobieta ubrana wyzywająco w krótką spodniczkę i koszulkę z dekoltem nie może wejść do kościoła, taka sama zasada obowiązuje w synagodze. W surze XXIV, w 31 wersecie mówi się o tym by kobiety spuszczały wzrok i „narzucały zasłonę na piersi” podczas modlitwy lub przebywania w otoczeniu innych mężczyzn, ma to uchronić je przed obrazą i nieszczęściem¹⁶.

Z własnych obserwacji wiem i w szczególności mogę zaznaczyć, że nie każda zamężna kobieta ma na sobie burkę, hidżab czy niqab. W pewnym sensie wynika to z rodzinnych tradycji, ale też z cywilizacji w różnych rejonach świata muzułmań-

¹⁴ Święty Koran, *op. cit.*, s. 591.

¹⁵ S. Ibnu Habban, Hadis nr 429.

¹⁶ T. Ben Jelloun, *op. cit.*, s. 80.

skiego. Przykładem może być Turcja, w której kobieta chodzi ubrana skromnie, ale bez żadnej zasłony twarzy chyba, że z szacunku do rodziny męża lub na spotkaniach w otoczeniu innych ludzi ubiera tak zwaną burkę, która zasłania jej tylko głowę. W innych państwach takich jak Egipt, Arabia Saudyjska czy Pakistan kobiety zazwyczaj spotykane są w ubraniu, zasłaniającym całe ciało, tylko z odkrytymi oczami, nazwanym niqab. Jest to głęboko zakorzenione w tradycji tamtejszych rodzin i przez długi okres nie ulegnie to zmianie. Jak różnie postrzegana jest wiara, czy tylko ona jest wyznacznikiem woli pozostania w rodzinie, niech świadczą studia przypadku kobiet, które przeszły na inną wiarę i w niej pozostają z wielu względów, nie zawsze religijnych.

2. PRAWDZIWE HISTORIE KOBIEŃ ŻYJĄCYCH W ŚWIECIE ISLAMU

Historie przedstawionych kobiet, opisane przez nie same są prawdziwe i szokujące. Każda z nich jest w pewien sposób wyjątkowa i inna, ale ciężko uwierzyć w przekonania, o których mówią. Udzielane przez kobiety wywiady, pisane książki i blogi nie muszą być całkowitym odzwierciedleniem realnego życia muzułmańskich żon.

Przypadek 1.

Szwedka Anna Sundberg, z własnego wyboru przez 16 lat żyła wśród muzułmańskich eksternistów. Jej mężem był Said Arif, z którym ma dwójkę dzieci, członek Al-Ka'idy i bliski współpracownik Osamy Bin Ladena, kiedyś jeden z najbardziej poszukiwanych terrorystów na świecie¹⁷.

Kobieta opisuje swoje wspomnienia w książce „Żona terrorysty”. Anna przeszła na islam w dość nietypowy sposób, poznając mężczyznę w parku, który wydawał się jej osobą bardzo mądrą, czytana i przekonywującą. Podczas spotkania niestety była pod wpływem narkotyków, gdyż straciła wiarę w siebie, czuła się samotna i niezrozumiana przez otoczenie. Mężczyzna ten opowiadał jej o sensie życia, twierdził że to wpływ boga sprawia, że Anna czuje się lepiej podczas ich rozmowy, mówił w wyjątkowy sposób o porządku świata. Ta krótka rozmowa doprowadziła do uczucia, którego wcześniej nigdy nie doświadczyła. Kobieta pochłaniała jego wiedzę i dwa tygodnie później przeszła na islam oraz wyszła za Walida za mąż. Niestety po krótkim czasie okazało się, że małżonek nie był dość gorliwym muzułmaninem i żył wbrew woli Allaha. Faktem jest to, że kobiety przechodzące na islam uważnie studiują tę religię i starają się zrozumieć wszystko co jest napisane w Koranie. Odłam islamu, który wybrała był bardzo radykalny, chciała być wierzącą i praktykującą muzułmanką.

Tuż po rozwodzie z Walidem, Anna wkroczyła w związek małżeński z Saidem. Była szczęśliwa i dumna, że mężczyzna walczy i planuje zamachy, wówczas mudżahedinów, czyli islamskich wojowników uważała za wspaniałych ludzi. Spowodowanie było to brakiem jakiegokolwiek wiedzy na temat ich walk, nie widziała ginących cywili, strachu i terroryzmu. Tak samo w przypadku ataku na

¹⁷ Witryna tygodnika „Wprost”. Dostępne pod adresem: <https://www.wprost.pl/swiat/10068863/Szwedka-przez-wiele-lat-zyla-u-boku-islamskiego-terrorysty-Kazal-mi-strzelac-do-niewiernych.html> [dostęp: 28.10.2017].

World Trade Center w 2001 roku, miała wrażenie, że jest częścią czegoś wielkiego, była tym zafascynowana, nie myślała o cierpieniu innych oraz brak w niej było współczucia.

Kobieta zmieniła swój stosunek do Saida, gdy on nakazał nauczyć się obcowania z bronią i strzelania do niewiernych. Historia, która miała miejsce w Damaszku w 2003 roku jedynie umacniała rozważania odejścia od groźnego partnera. Agenci dyktatora Baszara Al-Asada poszukujący Saida złapali małżeństwo i zamknęli kobietę razem z dziećmi w więzieniu. Jedyną deską ratunku dla nich było szwedzkie obywatelstwo. Negocjacje tamtejszego Ministerstwa Spraw Zagranicznych doprowadziło do jej uwolnienia. Po powrocie do Szwecji Anna zaczęła nowy rozdział w swoim życiu, odszukała starych przyjaciół oraz podjęła nową pracę i rozstała się z fundamentalizmem islamskim.

Komentarz: Historia Anny spowodowana była ciężką sytuacją w jej życiu i zmianą religii, która dała jej swobodę i szczęście. Kobieta islam i dżihad wybrała z własnej woli i nie obwiniła nikogo o manipulację. Nie była terroryzowana przez męża i nie żyła w strachu. Jedną z najważniejszych informacji jest to, że po powrocie do kraju rozstała się z religią islamską, Jej relacja jest dokumentem pozostawiającym czytelnikowi dużo do myślenia.

Przypadek 2.

Ukrywająca się pod pseudonimem Laila Shuri to Polka, która podczas pracy dla amerykańskich koncernów poznała swojego męża, Szejka Dubaju. Napisała wiele książek między innymi: „Jestem żoną Szejka”, „Byłam służącą w Arabskich Pałacach” i „Perska zazdrość” Polska pisarka inspirowana jest prawdziwymi historiami islamskich kobiet.

Izabela razem z przyjaciółką wyjeżdża do Dubaju w celu przygotowania się do przejęcia firmy po rodzicach. Zwiedza świat i jest bardzo szczęśliwa. Podczas przyjęcia poznaje przystojnego mężczyznę, który okazuje się szejkiem Emiratów Arabskich. Początki ich znajomości są jak z bajki. Szejk obdarowywał Izabelę drogiymi prezentami, zabierał na romantyczne kolacje i spacer. Krótce po tym zawierają małżeństwo. Niestety życie muzułmańskiej żony jest zdecydowanie trudniejsze. Salim wymagał od niej noszenia burki, co powodowało wiele nieporozumień doprowadzających do złości „pana” wobec swojej własności. Kobieta była karana przez męża, który opuszczał ją na wiele dni.

Laila ukazuje również drugą stronę życia w muzułmańskim kalifacie. Bogactwo jakie otrzymuje od męża powoduje, że czuje się ona w lepszym świecie. Służące dosłownie usuwają pyłek spod nóg. Dla ludzi z Emiratów jest to standard. Jeśli ktoś zrozumie tę mentalność to wie, że ten świat mimo że stawia kobietę niżej, to jednocześnie na swój sposób ją docenia. Jest w pewnym sensie gloryfikacją kobiety i wynagrodzeniem jej pewnych niedogodności. Laila jest szczęśliwą mężatką z dwójką dzieci i nie zamierza wrócić do Polski. Z punktu widzenia Europejki wypowiada się, że jedynym zdarzeniem jakie mogło by skłonić ją do powrotu jest posiadanie drugiej żony jej męża.

Komentarz: Laila, jedna z wielu kobiet, które pokochały życie w przepychu. Poprzez wynagradzanie jej przysłowiowej niższości, nie czuje braku swobody i wolności jak miała kiedyś. Jest to kobieta, która przedstawia swoje życie w islamie jako dogodne i fascynujące, ale umie także odróżnić to co dzieje się

w przeciętnych domach muzułmańskich, co w pałacach. Zna ból i biedę dzięki historiom poznanych kobiet, pomaga i wspiera je narażając swoje życie.

Przypadek 3.

Monika Abdelaziz, wyjechała do Egiptu w poszukiwaniu pracy, chciała zmienić swoje życie zawodowe i nauczyć się języka. Kobieta na początku swojego wyjazdu zaznaczyła, że nie poślubi żadnego mężczyzny wyznającego islam, a tym bardziej Egipcjanina. Po kilku dniach poznała tego jedyne i zakochała się „od pierwszego wejrzenia”. Po 5 dniach znajomości wzięli ślub. Ze względu na zasady jakie obowiązują w Islamie, nie ma tam możliwości przyjaźni damsko-męskiej ani potocznie mówiąc związków otwartych¹⁸. Z własnego nieprzymuszonego wyboru, po ślubie postanowiła przyjąć zasady obowiązujące w islamie pomimo, że nie przeszła jeszcze na religię męża.

Polka tłumaczy, że nie powinno się łączyć islamu z terroryzmem i nie jest to tylko jej zdanie, popierają to również rodowici muzułmanie, którzy znają Koran i uważnie go przeczytali. Osoby stwarzające niepokój i strach wśród innych są tylko fanatykami religii islamskiej. Gdyby każdy z wyznawców od nowa przestudował świętą księgę, na pewno wiele by się zmieniło w ich życiu. Kobieta zaznacza, że po zmianie swojej religii musiała zrezygnować z jedzenia wieprzowiny, picia alkoholu i palenia papierosów. Może rozmawiać z kolegą na ulicy, może spędzać czas z przyjaciółkami, rozmawiać przez telefon, używać komputera. Owszem wiele kobiet jest kontrolowanych przez swoich mężów, ale wynika to z ich wiary i życia w tradycji. Mimo surowych praw jest szczęśliwa w nowej ojczyźnie i w małżeństwie. Prowadzi bloga, w którym opisuje własne doświadczenia oraz historię z życia jej znajomych.

Komentarz: Historia Moniki jest dość niespotykana, znacznie częściej kobiety przechodzące na islam ze względu na wiarę ich wybranka są gloryfikowane tylko przez pewien okres, następnie nie są one traktowane inaczej, lepiej niż inne kobiety muzułmańskie. Swoboda jaką dostaje Monika od swojego męża jest naprawdę wielka jak na tamtejsze obyczaje i tradycje. Jak widać zawsze zdarzyć mogą się wyjątki.

Przedstawione historię są tylko drobnym fragmentem życia kobiet w świecie arabskim. Takich kobiet, które odważyły się opowiedzieć o swoich doznaniach jest dużo, ale jeszcze więcej jest tych, które takiej odwagi nie mają. Według nieoficjalnych obserwacji m.in. portalu polityka.pl wynika, że niemal z dnia na dzień jedna Europejka przechodzi na islam. W pewnym stopniu spowodowane jest to poszukiwaniem miłości, zainteresowania, czy też czułości a czynnikiem wpływającym na to są podróże po świecie, dziś prawie w każdym zakątku świata dostrzec możemy wiele kultur i religii naraz.

Różne postrzeganie tych samych zjawisk wynika z różnych źródeł prawa.

¹⁸ Serwis Youtube. Dostępne pod adresem: https://www.youtube.com/watch?v=P2l_1v4qleU [dostęp: 28.10.2017].

3. RÓŻNICA MIĘDZY PRAWEM MIĘDZYNARODOWYM A PRAWEM W ŚWIECIE ISLAMU

W kwestii problematyki praw kobiet w Islamie, ważną rzeczą w jej zrozumieniu jest odróżnienie prawa pisanego stanowionego przez człowieka od prawa wyznaniowego ustanowionego przez boga. Polega to na tym, że muzułmanie żyją według pokoleniowych tradycji, często to co napisane w Koranie nie jest odzwierciedleniem życia codziennego. Prawa wskazane w świętej księdze są bezwzględne i niezmiennie oraz poddają się im wszystkie społeczności i jednostki tej wiary, jako prawu, które pochodzi od Allaha.

Analizując prawo międzynarodowe, trzeba zwrócić uwagę na to, że powstało ono na bazie tradycji zachodniej. Znacznie zredukowano wpływy religijne i kulturowe a starano oprzeć się na równości. Wątek praw kobiet różni się od ogólnie nam znanej kwestii praw człowieka, z powodu słabszego egzekwowania praw kobiet niż praw mężczyzn. Wymienione poniżej artykuły z prawa międzynarodowego wydawać się mogą jako jedne z najważniejszych:

– każdy człowiek rodzi się wolny i równy pod względem swojej godności i swych praw¹⁹, posiada je wszystkie, które są zawarte w deklaracji bez względu na różnice rasy, płci, języka, wyznania, poglądów politycznych i narodowości²⁰.

– wszyscy są równi wobec prawa, brak tu jakiegokolwiek dyskryminacji ze względu na płeć²¹.

– małżeństwo nie może być zawarte bez swobodnej zgody dwóch stron, ma być wydana osobiście, zgodnie z prawem²².

– każde państwo powinno potępiać przemoc wobec kobiet, nie biorąc pod uwagę tradycji i religii oraz powinno prowadzić politykę zmierzającą do wyeliminowania przemocy wobec kobiet²³.

– stawki wynagrodzenia pracowników powinny być takie same dla pracujących kobiet i mężczyzn, na tym samym stanowisku²⁴.

– kobiety i mężczyźni na równych warunkach mają prawo do głosowania w sprawach politycznych oraz do pełnienia wszelkich ich funkcji²⁵.

– człowiek ma w pełni prawo do pracy, wyboru jej, i odpowiednich zadawających warunków²⁶.

– kobieta na równi z mężczyzną ma prawo do nauki. Jest bezpłatna na stopniu podstawowym i obowiązkowa²⁷, oprócz oświaty każdy człowiek ma prawo do uczestniczenia w życiu kulturalnym społeczeństwa²⁸.

¹⁹ Powszechna Deklaracja Praw Człowieka, 10 grudnia 1948 r. art.1.

²⁰ *Ibidem*, art.2.

²¹ *Ibidem*, art.7.

²² Konwencja w sprawie zgody na zawarcie małżeństwa, najniższego wieku małżeńskiego i rejestracji małżeństw, Nowy Jork, 10 grudnia 1962 r., art.1.

²³ Deklaracja o eliminacji przemocy wobec kobiet, 20 grudzień 1992 r., art. 4.

²⁴ Konwencja o równości wynagrodzenia z 1951 r., art. 2.

²⁵ Konwencja o prawach politycznych kobiet, 31 marca 1953 r. art. 1.

²⁶ Powszechna Deklaracja Praw Człowieka, 10 grudnia 1948 r. art. 23.

²⁷ Powszechna Deklaracja Praw Człowieka, 10 grudnia 1948 r. art. 26.

²⁸ *Ibidem*, art. 27.

Wiele praw i przywilejów, które przysługują kobietom w krajach muzułmańskich, nie przystaje do praw międzynarodowych. W kwestii dyskryminacji tzw. słabszej płci wymienić można zaledwie kilka praw, takie jak:

– jednakowa nagroda i odpowiedzialność – *Obiecał Bóg wierzącym mężczyznom i kobietom ogrody Raju, gdzie w dole płyną strumyki- oni tam będą przybywać na wieki i mieszkania przyjemne w Ogrodach Edenu*²⁹.

– jednakowe prawo do zdobywania wiedzy – Zdobywanie nauki jest obowiązkiem, każdego muzułmanina³⁰.

– prawo do wyboru małżonka – kobieta nie wyjdzie za mąż, dopóki nie zostanie zapytana o zgodę³¹.

– prawo do rodziny – w Islamie rodzina jest jednym z najważniejszych filarów, mężczyzna jest odpowiedzialny za zaplecze finansowe rodziny a kobieta za wychowanie, edukację i kondycję fizyczną jej członków.

– prawo do miłości między małżonkami – *I z Jego znaków jest to, iż On stworzył dla was żony z was samych, abyście mogli odpocząć przy nich; i ustanowił między wami miłość i miłosierdzie. Zaprawdę w tym są znaki dla tych którzy się zastanawiają*³².

Przedstawione różnice między prawem międzynarodowym a prawem Koranu pozornie nie są duże. Trzeba jednak zauważyć, że w żadnym z nich nie są one rygorystycznie przestrzegane. Biorąc pod uwagę chociażby czarny protest, który miał miejsce w Polsce w 2017 roku, było to bardzo ważne wydarzenie polityczne odzwierciedlające walkę kobiet o własną wolność wyboru. Jak widać, nie zawsze to co napisane jest przestrzegane przez społeczeństwo, jakkolwiek to ująć, tak różnorodne prawa są do siebie podobne, niekoniecznie pod względem prawnym, ale na pewno pod względem życiowym.

PODSUMOWANIE

Mówiąc o prawach kobiet na dwóch różnych płaszczyznach, konieczne jest wytłumaczenie tych różnic w sposób zrozumiały i prosty. Rysunek 2. odzwierciedla obszary kształtowania świadomości do których należą: wiedza, doświadczenie, prawo, kultura, tradycja i wiara.

Z punktu widzenia Europejki, świadomości zmienić się nie da w stosunkowo krótkim czasie, jest to spowodowane stanem psychicznym w którym jednostka zdaje sobie sprawę z sytuacji zewnętrznych, kreowanych od najmłodszych lat. Za przykład może posłużyć nasza świadomość narodowa, dzięki której czujemy się przynależni do danego narodu i grupy społecznej. Próba modyfikacji tego obszaru była by nieefektywna.

²⁹ Święty Koran, *op. cit.*, s. 413

³⁰ S. Ibnu Habban, Hadis Nr 4176.

³¹ S. al-Buchari, Hadis Nr 4843.

³² Święty Koran, *op. cit.*, s. 881.

Rysunek 2. Źródła świadomości

Źródło: R. Grocki, *Zarządzanie kryzysowe. Dobre praktyki*, Warszawa 2012, s. 141.

Bez wątplenia wiedza jest obszarem do całkowitych zmian, dzięki chęci pogłębiania zdobywamy jej coraz więcej, stajemy się inteligentni, pomysłowi i wykształceni, jest to na pewno nieskomplikowany proces udoskonalenia wiedzy.

Porażką natomiast była by chęć zmiany doświadczenia, nie jest to możliwe poprzez fakt, iż doświadczenie nabieramy przez długi okres czasu, przez pracę, naukę czy obserwację i jest to indywidualna część rozwoju człowieka. Możemy je jedynie wzbogacić o wiedzę i przeżycia, ale nigdy jego nie zmienimy.

Prawo jako system norm prawnych może jedynie ulec restrukturyzacji, która wymaga wiele czasu, chęci obywateli i zgody rządu, parlamentu. Jest to proces trudny i skomplikowany.

Mówiąc o kulturze najczęściej rozumiana jest jako całość kultury nie tylko osobistej, ale także tej narodowej, której nie da się zmienić poprzez zmianę nawyków i zachowania. Kultura znajduje odzwierciedlenie w wielu dziedzinach, które podzielić możemy na pewne filary rozpoczynając od kultury duchownej, społecznej, fizycznej czy też politycznej na które w krótkim okresie czasu wpływu nie mamy.

Tradycja to przekazywane z pokolenia na pokolenie treści kultury, obyczajów które są zakorzenione w naszym życiu. Często przez sentyment ciężko jest nam co-

kolwiek zmodyfikować, jednak nie można powiedzieć, że zmienić się jej nie da. Chociażby zakładając swoją własną rodzinę, mając męża, dzieci, staramy się przekazywać te tradycje, ale nie w sposób radykalny i konieczny, wynika to jedynie z chęci

i wspomnień.

Ostatnim obszarem jest wiara, którą pozornie możemy zmienić w sposób prosty i nieskomplikowany. Wystarczy zapoznać się z daną religią, zrozumieć jej potrzeby i skoncentrować się na jej wyznawaniu. Jednakże zmiana wiary musi mieć swoje źródła, którymi mogą być np. niepowodzenia w życiu, zachwianie w wartości do-tychczasowej wiary, zmiana sytuacji życiowej.

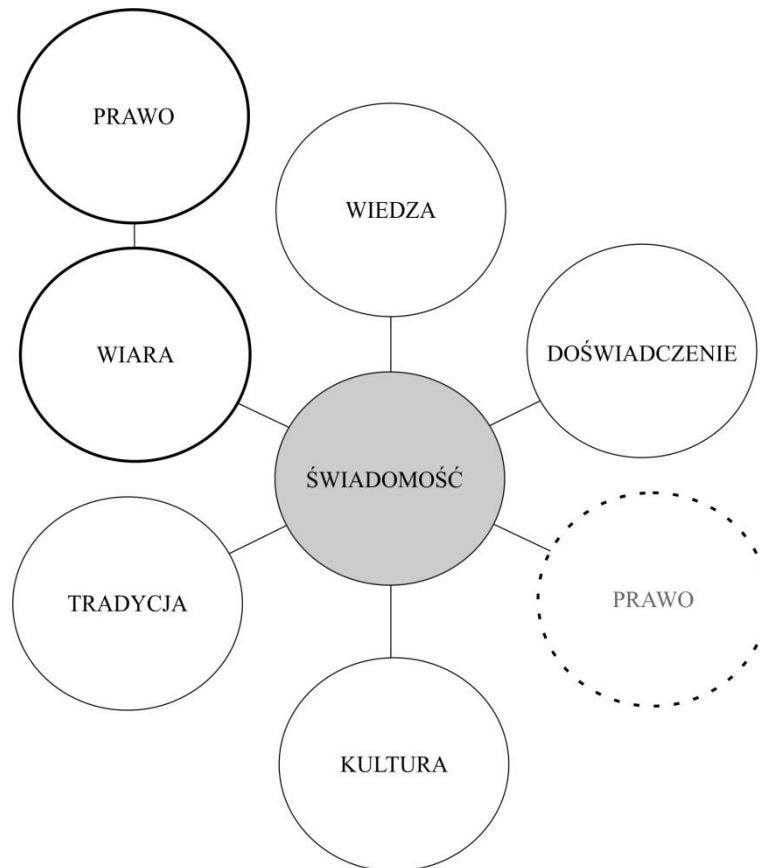
Z punktu widzenia kobiety islamskiej relacje w poszczególnych źródłach świadomości wyglądają inaczej. O ile pewne źródła świadomości są bardzo podobne w swoim usytuowaniu świadomości (wiedza, kultura, doświadczenie) to na szczególną uwagę zasługują dwa obszary źródeł świadomości i relacje między nimi. To mianowicie: wiara i prawo.

Wiedza, którą tak łatwo jest zmienić, w życiu kobiet muzułmańskich bywa o wiele trudniejsza do zdobycia, niż może się to wydawać. Pomimo, iż zdobywanie wiedzy jest obowiązkiem każdego muzułmanina, trzeba zrozumieć pewną różnicę, która polega na odróżnieniu nauki jako zdobywania wiedzy dzięki szkołom a nauki przykładowo Koranu. Kobieta ma prawo do pogłębiania wiedzy na tematy typowo religijne, gorzej jest w przypadku chodzenia do placówek oświatowych i chęci edukacji.

Prawo i wiara w przypadku islamu są jednością zwaną szariatem, więc aby zmienić wiarę, zmienić również trzeba prawo i odwrotnie, co w przypadku wierzących muzułmanów jest niestosowne i tu ma zastosowanie powiedzenie Mahometa: *Kto zmienia swoją religię tego zabijcie*. Haniebnym czynem jest zrzeknięcie się islamu w którym brak jest wyrozumiałości.

Relacje pomiędzy świadomością a źródłem prawa, w przypadku prawa wyznaniowego, przedstawione są na Rysunku 3. Różnica pomiędzy nimi, polega na umiejscowieniu prawa w źródłach świadomości.

W pierwszym przypadku prawo jest prawem stanowionym przez człowieka i może być modyfikowane przez odpowiednie do tego uprawnione organy (np. parlament). W drugim przypadku jest ono nierozłącznie związane z wiarą jako prawo wyznaniowe i żaden człowiek nie ma żadnej możliwości jego zmiany. Jest ono nierozłączną częścią wiary. Stąd też graficznie zostało przedstawione jako obszar związany z wiarą.

Rysunek 3. Źródła świadomości, z uwzględnieniem relacji: prawo-wiara

Źródło: opracowanie własne, na podstawie: R. Grocki, *Zarządzanie kryzysowe. Dobre praktyki*, Difin, Warszawa 2012.

Bardzo ciężko jest zrozumieć problematykę kobiet w islamie, bez wątpliwości jest ona złożona i skomplikowana. Mimo postępujących procesów pomocy dla kobiet, koncepcja jej niższości i podwładności mężczyźnie nie ulegnie najprawdopodobniej, w najbliższej przyszłości zmianie. Całość moich rozważań została przedstawiona w oparciu na różnicy tak podobnych a zarazem odmiennych kobiet jakie żyją wśród nas.

BIBLIOGRAFIA

Pozycje zwarte

1. Bisztyga A., *Zachodnia a islamska koncepcja praw jednostki* – przegląd Prawa Konstytucyjnego nr 1 (13)/2013.
2. Dudek A. J., *Z tym islamem jest coś nie tak*, [w:] „Liberte!”, 2017, XXV.
3. Grocki R., *Zarządzanie kryzysowe. Dobre praktyki*, Warszawa 2012.
4. Jabłoński M., Jarosz-Żukowska S., *Prawa człowieka i systemy ich ochrony*, Wrocław 2004.
5. Jelloun T. B., *Co to jest islam ? Książka dla dzieci i dorosłych*, Kraków 2015
6. Shukri L., *Jestem żoną szejka*, Warszawa 2016.
7. Sundberg A., *Byłam żoną terrorysty*, Warszawa 2017.
8. Święty Koran. Tekst arabski i tłumaczenie polskie, Warszawa 1996.
9. Warner B., *Koran w dwie godziny*, Kraków 2016.
10. Warner B., *Szariat dla nie muzułmanów*, Kraków 2016.

Źródła internetowe

11. Al-Sheha A. R., *Status kobiety w islamie*, <https://docer.pl/doc/n55e0> Centrum Islamskie.
12. Serwis Youtube. Dostępne pod adresem: https://www.youtube.com/watch?v=P2l_1v4qleU [dostęp: 28.10.2017].
13. Witryna tygodnika „Wprost”. Dostępne pod adresem: <https://www.wprost.pl/swiat/10068863/Szwedka-przez-wiele-lat-zyla-u-boku-islamskiego-terrorysty-Kazal-mi-strzelac-do-niewiernych.html> [dostęp: 28.10.2017].

INTERNATIONAL LAW AND WOMEN'S LAW IN ISLAM

Abstract: *The article attempts to explain the ideology of Islamic law in relation to women, presents differences and similarities according to the determinants of international law. It easily organizes basic, essential information which are the key to understand the doctrine of Islam.*

Keywords: *woman, Islam, international law, Koran, sharia, hijab, nikab, burka*